

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ

**МАЗУР О.О., АСПИРАНТ,
ПВНЗ «ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Технологія формування вартісно-орієнтованого управління підприємствами рекреаційного комплексу передбачає узагальнення впливу показників на фактори, що обумовлюють вартість підприємств рекреаційного комплексу для подальшого визначення їхнього значення для факторів вартості підприємства. Для формування вартісно-орієнтованого управління підприємствами рекреаційного комплексу є доцільним застосування запропонованої технології лише для факторів «Здатність агрегувати послугами», «Раціоналізація структури капіталу», «Механізм формування внутрішніх ресурсів».

Forming technology cost-orientation the management of recreational complex enterprises generalization of influence of indexes foresees on factors which stipulate the cost of enterprises of recreational complex for subsequent determination of their value for the factors of cost of enterprise. For forming cost-orientation a management of recreational complex enterprises is expedient application of the offered technology only for factors to aggregate «Ability services», «Rationalization of capital structure», «Mechanism of forming of internal resources».

Постановка проблеми. Важливе значення у процесі функціонування підприємств рекреаційного комплексу набуває зростання його вартості, основу якого складає технологія формування вартісно-орієнтованого управління.

Значення загальних коефіцієнтів впливу показників на вартість підприємств рекреаційного комплексу за визначеними компонентами є виразниками напрямів формування вартості підприємств рекреаційного комплексу. Це обумовлено необхідністю розробки технології формування вартісно-орієнтованого управління застосовуючи метод аналітичної ієрархії [3].

Аналіз досліджень та публікацій. Технологію формування вартісно-орієнтованого управління досліджували такі вчені, як Г. Александер, І. Ансофф, Р. Брейлі, Дж. Бейлі, А. Дамодаран, Г. Десмонд, П. Дойль, К. Гріффіт, Р. Келлі, Т. Коллер, Т. Коупленд, Р. Каплан, Д. Нортон, С. Майерс, С. Мелцер,

М. Міллер, Ф. Модільяні, Д. Морріс, Дж. Мурін, Ш. Пратт, Д. Росс, А. Раппанорт, В. Шарп, Ф. Шерер, М. Шольц, Д. Штерн, Дж. Фішмен, К. Уілсон і ряд інших відомих авторів.

Формування цілей статті. Запропонована технологія формування вартісно-орієнтовного управління підприємствами рекреаційного комплексу передбачає узагальнення впливу показників на фактори, що обумовлюють вартість підприємств рекреаційного комплексу для подальшого визначення їхнього значення для факторів вартості підприємства шляхом застосування методу експертних оцінок.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основним етапом технології формування вартісно-орієнтовного управління підприємствами рекреаційного комплексу є розрахунок важливості показників, що обумовлюють формування вартісно-орієнтовного управління шляхом побудови матриці попарних рівнянь важливості показників, яка передбачає реалізацію попарних порівнянь показників значимості отриманих показників для факторів вартості підприємств рекреаційного комплексу, шляхом розрахунку відношення одного показника до іншого. Завершальним етапом технології формування вартісно-орієнтовного управління підприємствами рекреаційного комплексу є побудова моделі ієрархій для кожної з декомпозицій вартісно-орієнтовного управління підприємств рекреаційного комплексу у відповідності до матриці попарних рівнянь важливості показників [4].

Технологія формування вартісно-орієнтовного управління підприємствами рекреаційного комплексу представлена на рис.1.

Узагальнення впливу показників на фактори, що обумовлюють вартість підприємств рекреаційного комплексу, а саме: «Фінансова бізнес-модель», «Здатність до розвитку», «Здатність агрегувати послугами», «Раціоналізація структури капіталу», «Механізм формування внутрішніх ресурсів», «Політика ціноутворення» та «Управління грошовими потоками» проводиться на основі отриманих результатів щодо визначення впливу ресурсів на вартість підприємства з урахуванням змін кожного з ресурсів підприємств рекреаційного комплексу [5].

Рис. 1. Технологія формування вартісно-орієнтовного управління підприємствами рекреаційного комплексу

Такі фактори вартості підприємств як «Фінансова бізнес-модель», «Здатність до розвитку», «Політика ціноутворення», «Здатність агрегувати послугами», «Рационалізація структури капіталу», «Механізм формування внутрішніх ресурсів» та «Управління грошовими потоками» визначаються певною кількістю взаємообумовлюючих показників, що визначає необхідність їхнього ранжування за ступенем важливості оцінки кожного з факторів [8]. Саме тому, з метою уникнення подвійного врахування факторів вартості підприємства, при формуванні вартісно-орієнтовного управління доцільним є визначення значимості отриманих показників та подальшої побудови моделі

ієрархій.

На даному етапі технології формування вартісно-орієнтовного управління підприємствами рекреаційного комплексу визначено наступні фактори вартості підприємства, які мають найбільшу кількість взаємообумовлюючих показників: «Фінансова бізнес-модель», «Здатність до розвитку», «Політика ціноутворення» та «Управління грошовими потоками», що визначає їхню структуру як однотипну зі структурою факторів «Здатність агрегувати послугами», «Раціоналізація структури капіталу», «Механізм формування внутрішніх ресурсів» [7].

Таким чином, для формування вартісно-орієнтовного управління підприємствами рекреаційного комплексу є доцільним застосування запропонованої технології лише для факторів «Здатність агрегувати послугами», «Раціоналізація структури капіталу», «Механізм формування внутрішніх ресурсів».

Наступним етапом технології формування вартісно-орієнтовного управління є визначення значимості отриманих показників для факторів вартості підприємства шляхом застосування методу експертних оцінок.

Застосування методу експертних оцінок передбачає розрахунок відсотку виставлених оцінок експертами за наступною формулою:

$$Q_{xi} = \frac{\sum_{k=1}^n a_k}{\sum_{k=1}^n \max a_k} = \frac{\sum_{k=1}^n a_k}{50} \quad (1)$$

де, Q_{xi} - відсоток виставлених експертами оцінок показнику

x_i, a_k - оцінка k - тим експертом i -того показника;

k – загальна кількість експертів;

$\max a_k$ - максимально можливе значення показника a_k в даній шкалі.

Згідно з законом ієрархічної безперервності, наступний етап полягає в реалізації попарних порівнянь показників значимості отриманих показників для факторів вартості підприємств рекреаційного комплексу, шляхом розрахунку відношення одного показника до іншого, при умові $X_n = 1$.

На наступному етапі проводимо розрахунок вектору

пріоритетів побудованої матриці, шляхом розрахунку множини власних векторів матриці та нормалізування отриманих результатів, через обчислення компонентів власних векторів рядків матриці попарних рівнянь, яке полягає в обчисленні кореня ступеня n з добутку елементів кожного рядка (i) матриці (M), де n – кількість чинників:

$$X_i = \sqrt[n]{((X_1 / X_1) * (X_1 / X_2) \dots * (X_1 / X_n))}, \quad (2)$$

За визначення пріоритетів окремих елементів рівнів ієрархії впливу чинників з третього до останнього кількості матриць попарних рівнянь завжди відрізнятиметься від одиниці [2].

За повної ієрархії їх число зумовується кількістю структурних елементів вищого рівня, а за неповної ієрархії – кількістю причинно-наслідкових зв'язків між сусідніми рівнями. Тому необхідно враховувати вплив векторів нормалізованих компонентів, отриманих з матриць попарних рівнянь чинників нижчого рівня, на пріоритети чинників вищого рівня.

Кількісну оцінку такого впливу розраховують за формулою:

$$K^{R+1} = B^{R+1} * K^t \quad (3)$$

де, K^{R+1} , K^r – вектори пріоритетів елементів ієрархії на рівнях $r+1$ і r ;

B^{r+1} – матриця векторів нормалізованих компонентів для $r+1$ рівня ієрархії [1].

Результати розрахунку важливості показників, що обумовлюють формування вартісно-орієнтовного управління, у відповідності до критеріїв важливості, визначили наступні показники: чиста виручка від реалізації послуг, собівартість наданих послуг, валовий прибуток від надання послуг, прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування, податок на прибуток, чистий прибуток (збиток), матеріальні витрати на виробництво послуги, вартість виробленої послуги, сума збитків на 1 грн. доходу, прибуток/ збиток на 1 працівника, балансова вартість майна організацій, балансова вартість необоротних активів, балансова вартість оборотних активів, власні оборотні кошти та робочий капітал, що дозволяє побудувати декомпозиції вартісно-орієнтовного управління підприємствами рекреаційного комплексу, оскільки мають значення важливості показника у

відсотках більше одиниці [6].

На основі отриманих значень важливості показників проведемо побудову декомпозицій, що обумовлюють вартісно-орієнтовне управління підприємствами рекреаційного комплексу.

Відповідно до побудови декомпозицій вартісно-орієнтовного управління підприємств рекреаційного комплексу показники: чиста виручка від реалізації послуг, собівартість наданих послуг, прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування, чистий прибуток (збиток) та прибуток/ збиток на 1 працівника обумовлюють формування декомпозиції «Здатність агрегувати послугами» та «Раціоналізація структури капіталу», балансова вартість майна організацій, власні оборотні кошти та робочий капітал декомпозиції «Раціоналізація структури капіталу» та «Механізм формування внутрішніх ресурсів».

Висновки. Запропонована технологія формування вартісно-орієнтовного управління підприємствами рекреаційного комплексу дозволила узагальнити вплив показників на фактори, що обумовлюють вартість підприємств рекреаційного комплексу, розрахувати значення важливості показників, побудувати матрицю попарних рівнянь важливості показників та побудувати моделі ієрархій для кожної з декомпозицій, що і обумовлюють вартісно-орієнтовне управління підприємствами рекреаційного комплексу.

Література.

1. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз. – Житомир: ПП “Рута”, 2003р. – 689с.
2. Десева Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 328 с.
3. Запасна Л. С. Чинники формування ринкової вартості корпорації / Л. С. Запасна // III Міжнар. наук.-практ. конф. студ., асп. і молод. науковців, 2006 р., 18-19 трав., Луцьк : [тези доп.]. – Луцьк : Вежа, 2006. – Т. 1. – 468с.
4. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. –К.: Знання. –2000 р.-С.378.
5. Лапішко М.П. Основи фінансово-статистичного аналізу економічних процесів. – Львів: Світ, 1999.-С.146.
6. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.
7. Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент як фактор

економічного зростання // Фінанси України. – 2002. - № 11. – С. 32-40;

8. Фінанси підприємств: Підручник / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.; Кер. кол. авт. і навч. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – 7-ме вид., без змін. – К.: КНЕУ, 2008. – 552 с.